

slovenstvo) poantira s spolno (slikar—žena), ki na način svojevrstnega simptomalnega »prestopka« v uveljavljeni figurativni in barvni praksi »subvertira« obe predhodni sledi razloke, interpretacija pa se zato, ko misli, da ji je v zvezi s Karingerjem že »vse jasno«, znajde pred ne več hermenevitičnim, temveč pred čistim hevrstičnim poljem odprtih vprašanj: pred hipotetičnim »užitkom«.

Ivo Antič

SPREHOD PO JUGOSLOVANSKIH IN TUJIH REVIJAH

Dvojna številka sarajevskega Izraza prinaša prikaz knjige Janka Kosa *Moderna misel in slovenska književnost*. Z naslovom *Preverjanje literarnih pojmov* Branko Bošnjak med drugim piše: »Z eno besedo, ne glede na možne pomanjkljivosti in zoževanja Kosova knjiga *Moderna misel* . . . bistveno preverja, čisti že dovolj in na različne načine uporabljene pojme literarne zgodovine in teorije. Ta razsvetljevalska pa celo pedagoška razsežnost knjige postane tem bolj pomembna, če vemo, da imamo danes tako zasnovanih raziskav izjemno malo in da se izpostavljamo nenehni subjektivizaciji terminov v literarnoteoretičnih razpravljanih in ne samo v teh. Kos se trudi obdelati bistvo tistih splošno sprejemljivih in za »domače« raziskovanje najkoristnejših pomenov teh delovnih pojmov ter poudarja evropski kontekst, od koder tudi izhajajo glavna premišljanja sodobne prakse pisanja. Od kod morda izhaja tudi tisto, kar občuti bralec kot neke vrste pomanjkljivost, ki pa ne more biti le piščeva krivda: to je malone popolna odsotnost naslanjanj na širši jugoslovanski prostor literarne teorije in na prakso avantgarde in modernizma, ki je izjemno bogata in odprta za medsebojna vplivanja. Tako postaja vprašanje jugoslovanske »avantgardne komparativistike« še bolj pereče, zlasti še če upoštevamo povojno vpletanje in obnavljanje nekaterih modernističnih izkušenj v skoraj vseh jugoslovanskih

književnostih«, piše med drugim Branko Bošnjak. V tej številki objavlja tudi Jože Pogačnik. Njegov prispevek govori o kulturnem pomenu reformacije v porajanju južnoslovanskih narodov. Vesna Parun v pogovoru z Vlatkom Pavletičem pripoveduje o jeziku kot pesniškem sredstvu ter s tem v zvezi tudi o konju kot pogostni podobi v svoji liriki. Izmed spominov na konje oziroma na kočijo omenja tudi vožnjo ob Blejskem jezeru kot enega od navdihov te vrste.

*

V dvojni številki beograjskih Književnih novin (679—680) lahko preberemo oceno knjige Igorja Torkarja *Umiranje na obroke*, ki je v prevodu Mirjane Hećimovićeve izšla pri zagrebški založbi Globus. Knjigo predstavlja Dobrivoje Stanojević in med drugim piše: »Pripovedovalec *Umiranja na obroke* uporablja spomine in listine ter jih oblikuje po ustaljenih zakonih fikcije, pri tem pa, kakor navaja, oblikuje en lik iz treh obstoječih in se skuša ognati pomanjkljivostim linearne preslikavanja resničnosti. Premišljeno nakazovanje družinskih učinkov na račun donkihotske duhovitosti glavnega junaka, kakor se kaže v prelomnih trenutkih zanj (zasliševanje v navzočnosti oznovskega častnika je predstavljeno kot tekaško srečanje na dolge proge), napravlja ob omenjenih prepletanjih različnega pripovednega gradiva ta roman za eno tistih del, ki bi jih lahko uvrstili v poseben oddelek Steinerjevega »pitagorejskega žanra«. Če je ključna enostranskost večine del

sodobne književnosti poudarjena usmeritev v raziskovanje semantičnih možnosti oblike (vpletanje različnih predložkov, komentiranje postopka), v tem torej, da ima še preveč metaliterarne igre, manj pa »eksistencialno relevantnih pomenov«, je roman Igorja Torcarja eden izmed tistih, ki ima naravnost polno spodbujevalnih pomenov, ki so pomembni za »razmišljanje« tako o položaju temeljnih človeških vrednot danes in tu, kakor tudi o razmerju med umetnostjo in resničnostjo, gradivom in umetniškimi oblikovanjem, pomenu umetnosti v izkušnji posameznika in skupnosti ter moči in nemoči umetniške besede«. Laszlo Végel objavlja daljše esejistično razmišljanje *Slovenska pot* kot tretje nadaljevanje Uvoda v zgodbo. Takole začenja: »Občutljive, intimne misli izzivajo v tebi vprašanje: pri kom ni danes vsaj trohice slovenske nostalgije? Duhovno vztrajanje, trdovratno in žilavo spoštovanje demokracije, skrbno priznavanje kako- vosti je drugod morda spretnejše, toda v slovenski kulturi najbolj občutiš uravnovešeno metodičnost vsega tega. Včasih domnevaš, da ima kultura na voljo nekakšen notranji avtonomen mehanizem, da ima njeno življenje skrivnostno metodologijo, ki jo varuje pred pretirano različnimi individualnimi ustvarjalnimi pustolovščinami in ji pomaga, da se spretno izmuzne oblasti trenutka, s tem pa tudi trenutku oblasti. To je razumno in trezno spominjanje, varuje heretike kulture. Ob prebiranju besedila tistih svojih prijateljev, ki si zastavljajo velike duhovne naloge, si vselej čutil, da se jim pozornost usmerja proti Ljubljani, pogosto pa si tudi pomislil: zakaj nisi prišel od tam, potem bi te, če že ne bolje, vsaj prej spoznali — drugod«, piše med drugim Laszlo Végel, ki ga je prevedel Radoslav Miroslavljev. Književne novine tudi objavljajo nekaj poezije Daneta Zajca v prevodu Sinana Gudževića. Seznanimo pa se lahko še s prvici objavljenim odlom-

kom iz rokopisa Iva Andrića o Tomu Gallusu *Sončna stran*. Prav tako je beseda o neznanem detektivskem romanu Miloša Crnjanskega *Podzemni klub*.

*

Novosadska Polja prinašajo v 309. številki izbor pesmi Alenke Rebula Tuta iz njene zbirke *Mavrični ščit*. Sedem njenih pesmi s skupnim naslovom *Vezenina*, je prevedla Mirjana D. Stefanović. Objavljen je tudi odlomek iz zgodbe Borislava Pekića *Novi Jeruzalem*. Pekiću bodo kmalu objavili zbrana dela in ob tem je pripravila s pisateljem daljši pogovor Radmila Gikić.

*

V številki 310 novosadskih Polj se s poezijo pojavlja Maja Haderlap. Za prevod je poskrbela M. D. Stefanović. Iz romana Božina Pavlovskega *Rdeči hipokrit* si lahko preberemo odlomek z naslovom *Sen in smrt*. Zlatko Kramarić pa je napisal ob tem romanu esej *Nove možnosti romana absurda*. Kot pesnik je predstavljen Miodrag Pavlović. O njem pišejo Vlada Urošević (*Pred slepili, ki prežijo*) Bogdan A. Popović (*Ironija in hvalnica, himnično in parodično*), Zlata Kocić (*Dva simbola v »čudovitem čudesu Miodraga Pavlovića*), Robert Marteau (*»Čudovito čudo« — telo jezika*) in Stefan Aug. Dojnjaj (*Triada Miodraga Pavlovića, mit-zgodovina-narava*), objavljena pa je tudi Pavlovićeva pesem *Slepila*. Razdelek o Miodragu Pavloviću je uredil Petru Krdu, poleg njega pa sta ga pripravila še Tanja Urošević in Stamenka Uvalić.

*

Kot pripombo k sklanjatvi ženskih osebnih imen tipa Mojci, Urši, Fani je Pavel Zdovc v 55. številki celovškega Mladja razčlenil ta regionalizem v zamjskem koroškem časninarskem jezi-

ku. Jože Blajs objavlja primerjavo odlomkov in dokončno verzijo Lipuševega romana *Zmote dijaka Tjaža*, ki je nastal v času mladjevskih razpotij in nesoglasij z osrednjimi slovenskimi organizacijami. Sicer se s pesmimi oglašajo Cvetka Lipuš, Fabjan Hafner, Jani Oswald in Herbert Kuhner, Valentin Polanšek pa s prozo *Informacije*.

V najnovejši, 74. številki *La Battane* — izhaja na Reki in je namenjena avtorjem iz Jugoslavije in Italije, saj skuša biti nekakšen kulturni most med obema deželama — je od Slovencev tokrat zastopana pesnica Neža Maurer. Z desetimi pesmimi jo je italijanskemu beročemu občinstvu predstavila s svojimi prevodi Jolka Milič.

A. A.

Aforizmi

Ivan
Cimerman

BESEDA je samostalnik ženskega spola, ki po potrebi menja spol.

* * *

KRIK že ve, zakaj ni postal BESEDA!

* * *

Beseda, ki je zanosila z beračem, težko založnika najde.

* * *

Ker je hotel jasno besedo, so mu zameglili vse stavke.

* * *

Sterilizirali so besedo, ker ni zanosila po njihovem naročilu.

* * *

Tako dolgo sem jih človečil s človeško besedo, da sem čisto poživil.

* * *

Kraljevska beseda ni nikdar mrtvorojena.

* * *